

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Το Σάββατο του Λαζάρου ή Λαζαροσάββατο στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία και σε όσες καθολικές εκκλησίες ακολουθούν το βυζαντινό τελετουργικό είναι η μέρα πριν την Κυριακή των Βαΐων. Την ημέρα αυτή εορτάζεται η ανάσταση του Λαζάρου από τη θητεία, ένα γεγονός το οποίο περιγράφεται στο κατά Ιωάννη Ευαγγελίον. Το Σάββατο του Λαζάρου και η Κυριακή των Βαΐων έχουν τη μοναδική θέση στο εκκλησιαστικό έτος ως μέρες χαράς ανάμεσα στη Μεγάλη Σαρακοστή και το θρήνο της Μεγάλης Εβδομάδας.

Η ανάμνηση των δώνιν είδε στο βασιλείο του Άδη, του άφισε φόβο τρόμο και πόνο στην ψυχή του:

Πες μας Λάζαρε τι είδες εις τον Άδη που επήγεις είδα φόβους είδα τρόμους είδα βάσανα και πόνους.

Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση στη διάρκεια της δεύτερης ζωής του δε γέλασε ποτέ πάρα μόνο μια φορά όταν είδε στο παζάρι κάποιον χωρικό να κλέψει κρυφά μια στάμνα από το σταμνά και να ξεφύγει χωρίς να τον αντιληφθεί κανείς. Τότε χαμογελώντας είπε τα εξής: βρε τον ταλαιπώρο για δες πώς φεύγει με τα κλεμμένο σταμνά....ξεχά στενά είναι ένα κομμάτι χώμα κι αυτός όπως και το σταμνά. Το ένα χώμα κλέψει τ' αλλο! Μα δεν είναι να γελούν και οι πυκραμένοι; Τα λόγια αυτά του Αγίου έχουν μείνει σε λαϊκές φράσεις όπως αυτή των Κυθήρων: Ο ένας πηλός κλέβει τον άλλο πηλό.

Η μορφή του Αγίου Λαζάρου είναι συμπαθής στο λαό γι' αυτό αναφέρεται σε λαϊκές παροιμίες κι εκφράσεις. Στη Νάσο λένε «αγελάστος Λάζαρος» ενώ στη Σύμη «Λάταρος» λέγεται εκείνος που έχει επιζήσει από βαρειά αρρώστια, καθώς επίσης και ο ξενιτεμένος που χάθηκε και ξαφνικά επανέρχεται στο σπίτι του ή ακούγεται ότι ζει. Στην Ηπειρο διασώζεται μία γνωστή παροιμία που έχει παραποθεί στις μέρες μας: **Κατά φωνή κι ο Λάζαρος.** Η παροιμία αυτή χρησιμοποιείται κυρίως σε αιφνίδια παρουσία προσών που μανενούνενο, όπου μνημονεύεται τ' όνομα του ή γίνεται λόγος γι' αυτόν. Υπόσκεπται σε αυτήν η λαϊκή πίστη ότι με την εκφωνήση ενός ονόματος εμφανίζεται ο κάτοχός του. Στην Ελλάδα, το Σάββατο του Λαζάρου φτιάχνουν ειδικά ψωμάκια που μοιάζουν με σαβανιώμενα άνθρωπο και ονομάζονται λαζαράκια, ενώ τα παιδιά τραγουδούν τα λαζαρικά κάλαντα ειδικά για την ημέρα. Το Σάββατο του Λαζάρου, τόχει περιβάλει ο λαός μας με διωρφά έθυμα. Εξ αυτών τά κάλαντα τραγουδούν μόνο κορίτσια, οι λεγόμενες «λαζαρίνες». Από την προηγούμενη ημέρα έχουν συλλέξει άνθη και με αυτά έχουν στολίσει καλαθάκια μέ τά όποια γυρούν από σπίτι σε σπίτι καὶ τραγουδούν:

Κάλαντα τοῦ Λαζάρου

Ήρθε ὁ Λάζαρος, ἤρθαν τὰ Βάγια,
ήρθε τῶν Βαγιῶν ἡ ἔβδομάδα.
Ξύπνα λάζαρε καὶ μήν κοιμᾶσαι,
ήρθε ἡ μέρα σου καὶ ἡ χαρά σου.
Πού ἡσουν λάζαρε; Ποῦ ἡσουν κρυμμένος;
Κάτω στοὺς νεκρούς, σὰν πεθαμένος.
Δὲ μοῦ φέρνετε, λίγο νεράκι,
πού 'ν τὸ στόμα μου πικρὸ φαρμάκι.
Δὲ μοῦ φέρνετε λίγο λεμόνι,
Πού 'ν τὸ στόμα μου, σὰν περιβόλι
Ήρθε ὁ Λάζαρος, ἤρθαν τὰ Βάγια,
ήρθε ἡ Κυριακή πού τρων τὰ φάρια.

Σήκω λάζαρε καὶ μήν κοιμᾶσαι,
ήρθε ἡ μάνα σου ἀπό την πόλη,
σου 'φέρε χαρτί καὶ κομπολό!

Ήρθε ο Λάζαρος,
ήρθαν τα βάγια.
Ήρθε η Κυριακή,
που τρων τα φάρια.

Σήκω λάζαρε
καὶ μήν κοιμᾶσαι.
Ήρθε η μάνα σου
ἀπό την πόλη.
Σου 'φέρε χαρτί
καὶ κομπολό!

M.X.

N.A.

X.S.

Καλό
Πάσχα

8^ο ΔΣ ΙΠΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ Δ2
Αρ Φύλλου 2.

A2

Η Κυριακή των Βαΐων
Η Κυριακή ήταν το επίβρατο του
Λαζαρού ήνται η κυριακή των Βαΐων
Προκειται τοι για την τέλευτη
κυριακή της Σαρακοστής και ταυτόχρονα
την πρώτη μέρες της μεριάς Εβδομάδας.
Στις μερες προς την Κυριακή των Βαΐων ορες
οι εικαστικές στοιχειώσανται και βάρια επειδή στον
επιδιοίκο χώρο οι φορεικές δεν απαντώνται
συνεχώς πατούσαν κρασικοποιούνται
κλαδούς για διάφορης λειτουργίας
η μηρτζίστη
την κυριακή των Βαΐων του
1826 εγνέψησε την γένοβος του Μεσοποταμίου.

K.E.

A2

Την Αγία και Μεγάλη Δευτέρα, συναντάμε δύο γεγονότα:

- Την Δωμή του Οστου Ιωακήφ, του Παγκάλου, ενός δροφίου νέου, του οποίο έδωσαν τα αδέλφια του λόγο της ενάρτησης ζωῆς του. Στα χρόνια της μεγάλης πείνας ἀμύνης, τα αδέλφια του ζήτησαν βοήθεια και εκείνος και τους συγχώρεσε και τους βοήθησε.
- Το περιστατικό της ἀκαρπής συκιάς, την οποία έζερνε ο Χριστός. Βέλοντας να δεξεῖ την

Την **Αγία και Μεγάλη Παρασκευή**, το πρώτο τελούντος οι ακολουθίες των Μεγάλων Ωρών, εισόδου την Αποκαθήλωση, το κατέβασμα, δηλαδή, του Ιησού από τον άντρα Σταυρού Του.

Το βράδυ φιλέλλονται τα Εκγύμα και έχουμε την ακολουθία του Επιταφίου, την ταφή, δηλαδή, του Ιησού και την καθόδο του στον Άντρο, με την οποία ο άνθρωπος φεύγει από την θύφρα και οδηγείται.

Την Αγία και Μεγάλη Τρίτη, ακούμε δύο παραβολές:

- Την Δέκα Παρθένων, που μας διδάσκει να είμαστε έτοιμοι και γεμάτοι από πλαστή και φλαμβρυντιά.
- Την ταλάντων, που μας διδάσκει να είμαστε εργατικοί και να καλλιεργούμε και να αυξάνουμε τα πνευματικά μας χαρίσματα.

Η ημέρα αυτή είναι αφιερωμένη στην Κασσινή, την αμαρτωλή γυναίκα που μεταναστεύει άλειψε τα πόδια του Κυρίου με μυρού και συγχωρήθηκε για τα αμαρτήματά

Την **Αγία και Μεγάλη Τετάρτη**, βρισκόμαστε στο μέσο της Μεγάλης Εβδομάδας. Στους Ναούς τελείται:

Το πρώτη, η θεία λειτουργία των Προηγιασμένων και Τημίων δώρων, το απόγευμα, το Αγιο Ευχέλαιο και το βράδυ ο ορθρός της Μ. Πέμπτης.

Την ημέρα αυτή, τιμούμε τα γενονότα:

- α) Τον Ιερό Νυπτήρα, το πλύσιμα δηλαδή των ποδιών των μαθητών από τον Κύριο, δεκχόντας για το ποια πρέπει να είναι η διακονία των πιστών στην Εκκλησία.
- β) Τον Μυστικό δείπνο, δηλαδή την παράδοση του Μυστηρίου της Θελας Ευχαριστίας.
- γ) Την Προσευχή του Κυρίου, στο Όρας των Ελαίων

Η **Αγία και Μεγάλη Πέμπτη**, έχουμε την Ακολουθία των Παθών.

Το πρώτη της ημέρας αυτής, γίνεται η θεία λειτουργία του Μ. Βασιλείου.

Το βράδυ, επιτελούμε τα Αγία και φρικτά Πάθη του Κυρίου Ιησού Χριστού μαζί τα πεντάματα, τα ραπτήματα, τα χυτήματα, τους χλευασμούς, τα γέλια, την κάκκη χλαμύδα, το αγκαθίνιο στεφάνι, τον οπόγο, το ένδι, τα καρφιά, τον Σταυρό, τον Θάνατο.

Απόλλονται δώδεκα Ευαγγέλια, όσα και οι μαθητές του Κυρίου.

Όλοι οι Ναοί «φορούν» πένθιμα καλύμματα σε μωβ

Δ.Μ.   Π.Ε.   Δ.2

Μεγάλη Παρασκευή

Το πρώτη της Μεγάλης Παρασκευής τελείται η ακολουθία των Μεγάλων Ωρών και ο Εσπερινός της Αποκαθηλώσεως όπου ο Εσταυρωμένος Χριστός αποκαθηλώνεται και τοποθετείται στον Επιτάφιο.

Από τα ξημερώματα της ίδιας ημέρας ετοιμάζεται ο Επιτάφιος. Το έβιβο βέλει οι γυναικες κυρίων να ξενιχτούν στολίζονται το ξυλόγυπτο Επιτάφιο με κάθε λογής ανοιξάτικα λουλούδια όπως βιολέτες, κενεζέδες, τριαντάφυλλα και άνθη δέντρων. Πίσω από τα χρώματα των λουλουδιών κρύβονται συμβολισμοί, όπως το κόκκινο το αίμα, το μωβ το πένθιμο, το λευκό της αγνότητας.

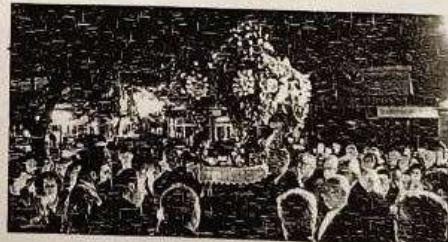
Το βράδυ πραγματοποιείται η Ακολουθία του Επιτάφιου θρήνου, δηλαδή ο Ήρθος του Μεγάλου Σαββάτου ψάλλονται σγκώμια όπως 'Η των εν τάφῳ', 'Άξιον εστί μεγαλύνειν...', το 'Αι γενεά πάσα...' και το 'Ω γλυκό μου Έαρ...' καθώς ο ιερέας θυμιατίζει τον Επιτάφιο και από τις τέσσερις πλευρές.

Επειτα πραγματοποιείται εκτός του ναού η περιφορά του Επιτάφιου στα όρια της ενορίας, άντρες τον σηκώνουν στα χέρια και ακολουθεί ο κοσμός.

Επίσης πολλοί πιστοί την ημέρα εκείνη επισκέπτονται τους τάφους συγγενών στα κοιμητήρια προσφέροντας λουλούδια. Οι κακπάνες όλη την ημέρα χτυπούν πένθιμα..

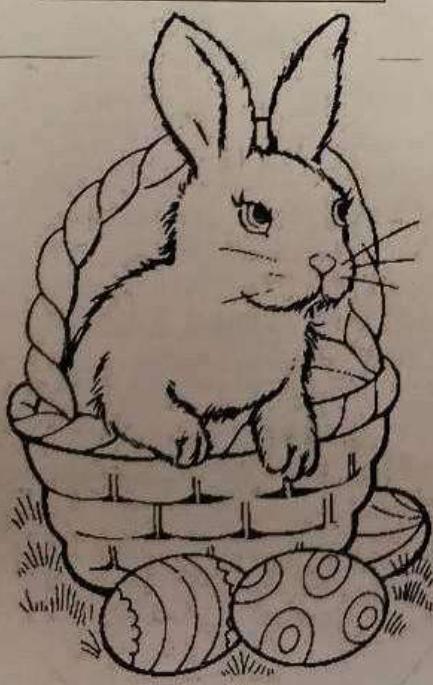
Κείμενο

Γ.Κ.   Α.Ν.

ΚΑΛΑΝΤΑ της ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

"Σήμερον μαύρος ουρανός
σήκερον μάυρη μέρα
σήκερον όλοι οιλύνονται και τα βουνά λυπούνται,
σήκερον έβαλαν βουλή οι άνομοι Εβραίοι,
οι άνομοι και τα σκυλά και οι
τρικαταραμένοι,
για να σταυρώσουν τον χριστό
τον πάντων βασιλέα".

ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Το Πάσχα είναι μία από τις σημαντικότερες εορτές της Ορθοδοξίας, η οποία «κρατάει» τα δικά της ήθη και έθιμα σε κάθε γωγιά της χώρας.

Η πρώτη μέρα της Σαρακοστής είναι η καθαρά Δευτέρα. Αυτήν την ημέρα ξεκινάει η νηστεία που διαρκεί μέχρι και το βράδυ της Ανάστασης. Την καθαρά Δευτέρα τα παιδιά φτιάχνουν την κυρά Σαρακοστή η οποία δεν έχει στόμα. Αυτό συμβολίζει την νηστεία που κάνει όλη την περίοδο μέχρι το Πάσχα. Επίσης έχει σταυρωμένα τα χέρια της γιατί προσεύχεται στον Θεό. Τα εφτά πόδια της δείχνουν τις εβδομάδες μέχρι την Ανάσταση.

Την Μ. Πέμπτη με ένα κόκκινο πάνι, που συμβολίζει το αίμα του Χριστού, απλωμένο στο μπαλόνι ή το παράθυρο, ξεκινούν στην επαρχία οι προετοιμασίες για τη βραδιά της Ανάστασης. Την ίδια ημέρα οι νοικοκυρές σε όλη τη χώρα βάφουν τα αυγά με κόκκινο χρώμα που συμβολίζει το αίμα του Χριστού. Το πρώτο αυγό που βάφουν είναι της Παναγιάς και το βάζουν στο εικονοστάσι. Με αυτό σταυρώνουν τα παιδιά για να τα προφυλάξουν από το κακό το μάτι. Την ίδια μέρα ζυμώνονται και τα ταυρέκια. Αυτήν την ημέρα οι νοικοκυρές δεν πλένουν, δεν απλώνουν ούτε κάνουν άλλες δουλειές στο σπίτι. Το βράδυ στην εκκλησία φέλνεται η ακολουθία των Παθών με τα 12 Ευαγγέλια και αναπαριστάνεται ξανά η Σταύρωση. Αφού τελειώσουν τα 12 Ευαγγέλια, κοπέλες αναλαμβάνουν να σταλίσουν τον Επιτάφιο με λουλούδια, έτσι ώστε το πρώιμης μέρας να είναι έτοιμος να δεχθεί το σώμα του Χριστού κατά την Αποκαθήλωση.

Την Μ. Παρασκευή συνηθίζεται να μην στρώνουμε τραπέζι. Δεν τρώμε γλυκά γιατί ο Χριστός πάνω στον σταυρό όταν ζήτησε νερό του έδωσαν ξύδι. Κανείς δεν πρέπει να πάσει στα χέρια του σφυρί ή βελόνα γιατί θεωρείται μεγάλη αμαρτία. Το βράδυ γίνεται ο Εσπερινός και η περιφορά του Επιταφίου που οι πιστοί τον ακολουθούν με φαναράκια ή κεριά. Στο τέλος της περιφοράς περνούν από κάτω όλοι από μία φορά, ενώ πιστεύετε πως, αν τα ζωρά παιδιά περάσουν τρεις φορές, θα γίνουν φρόνιμα. Τρεις φορές έπρεπε να περάσουν και οι άρωστοι για να γίνουν καλά.

Το Μ. Σάββατο οι πιστοί προετοιμάζονται για το χαρμόσυνο μήνυμα της Ανάστασης. Το βράδυ της ίδιας ημέρας ο ιερέας φωνάζει το «Χριστός Ανέστη!» και το «Δεύτε λάβετε Φως». Μικροί και μεγάλοι ανάβουν τις λαμπτάδες τους με το άγιο Φως που συμβολίζει το φως που έφερε ο Χριστός νίκαντας το θάνατο με την Ανάσταση. Όταν φτάνουν στο σπίτι τους κάνουν ένα σταυρό πάνω από την πόρτα για να έχουν ευλογία και καλή τύχη. Ενώ σε πολλές περιοχές προσπαθούν να κρατήσουν το καντήλι αναμένο όσο περισσότερες μέρες μπορούν χωρίς να αβήσει. Ένα ακόμα έθιμο που γίνεται μετά την Ανάσταση είναι τα πυροτεχνήματα που ρίχνουν στον ουρανό. Λέγεται ότι ο θόρυβος και το φως που κάνουν διώχνουν τα κακά πνεύματα.

Την Κυριακή του Πάσχα το μεσημέρι σουβλίζουμε το αρνί που συμβολίζει τον Χριστό που θυσίαστηκε για εμάς. Το μεσημέρι της Κυριακής του Πάσχα γίνεται η Δεύτερη Ανάσταση, «η Αγάπη». Για την αγάπη σταυρώθηκε ο Χριστός, γι' αυτό και το Ευαγγέλιο διαβάζεται σε δώδεκα γλώσσες, συμβολίζοντας την ενότητα των εθνών. Μετά την Αγάπη, στον περίβολο του ναού, στήνεται χορός, με πρώτο- πρώτο τον παπά και μετά τους πιστούς κατά σειρά ηλικίας.

Ακλουθώντας τα έθιμα του τόπου μας κρατάμε ζωντανή την παράδοσή μας και θυμόμαστε τους προγόνους μας. Καλό Πάσχα.

M.A.

M.E.

Αυγοκούλουρα

Γιατί:

1κιλό αλεύρι μαλακό
400 γρ. ζάχαρη
200 γρ. βούτυρο γάλακτος
5 αυγά
2 βανίλιες
1 χαρτάκι αμμυνία
50 γρ. γάλα (για να λιώσουμε την αμμυνία)

Εκτέλεση:

Πρώτα χτυπάμε στο μίκερ τα ασπράδια μαρέγκα και τα ρίχνουμε σε μπο.

Μετά χτυπάμε τους κρόκους με τη ζάχαρη. Προσθέτω την μαρέγκα, τις βανίλιες και συνεχίζουμε για λίγο το χτύπημα.

Σε μια κατσαρόλα ζεσταίνουμε το γάλα και όταν κάψει ρίχνουμε την αμμυνία και ανακατεύουμε να λιώσει.

Αφού κριώσει, σε μια μεγάλη λεκάνη ρίχνουμε το αλεύρι και τα υπόλουπα υλικά. Τα ανακατεύω και πλένω τα κουλουράκια.

Τα ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 180 βαθμούς Κελσίου.

Καλή επιτυχία!

M.D.

O.M.

Η βαφή των αβγών!

Πρώτα βράζετε λευκά αβγά.

Σε μια κατσαρόλα ρίχνετε 1,5 λίτρο χλιαρό νερό (30 βαθμούς Κελσίου), 4 κουταλιές της σούπας ξύδι από κρασί, τη βαφή αβγών και ανακατεύετε πολύ καλά.

Τοποθετείτε τα γερά βρασμένα αβγά στην κατσαρόλα με το διάλυμα που έχετε ετοιμάσει, σε μία στρώση και τα αφήνετε μόνο 3 λεπτά μέσα στη βαφή.

Καλή Επιτυχία!

O.M.

M.D.

30/3/2023

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Τα κουλουράκια της Λαμπρής

Γιατί:

250γρ. βούτυρο φρέσκο
250γρ. ζάχαρη
5 αβγά
3 χαρτάκια βανίλιας
3 κουταλάκια κοφτά αμμυνία
1/2 κουταλάκι ολάτη
1 κιλό αλεύρι

Εκτέλεση:

Χτυπάμε το βούτυρο μέχρι να μαλακώσει και να γίνει αλοιφή. (Το έχουμε εικός ψυγείου).

Επειτά ρίχνουμε την ζάχαρη, τα αυγά, τις βανίλιες και την αμμυνία και ανακατεύουμε καλά για 5 λεπτά.

Τέλος ρίχνουμε σιγά-σιγά το αλεύρι και ω αλάτι μέχρι να έχουμε μια ζύμη σαν του ψωμού.

Πλάθουμε τα κουλουράκια, τα τοποθετούμε σε ταψί με λαδόκολλα και τα αλείφουμε με χτυπημένο ασπράδι αιγαού.

Ψήνουμε στον δυνατό φούρνο για 15 λεπτά μέχρι να ροδαξανθίσουν.

Καλή Επιτυχία!

M.D.

O.M.

30/3/2023